

İstanbul Bilimler Akademisi
2013-2014 Bahar,

Kitabın, Okumanın ve Merakın Tarihi
İbrahim ŞİRİN

Bilginin tarihi dünya tarihinin yeniden anlamlandırılması açısından son derece önemlidir. Bilgi ve onun sonraki kuşaklara aktarımı insanlığın geleceği için paha biçilmez değerdedir. Kitap insanın edindiği bilgiyi sakladığı bir araçtır. Bu derste kitap öncesi taş, kil, parşümen ile başlayan kağıtla yeni bir boyut kazanan matbaa ile kitaba dönüşen nesnenin Reformdan aydınlanmaya insanlık tarihinde oynadığı rol ve kitabın anatomisi üzerinde durulacaktır.

Kitabın ortaya çıkması yeni bir alışkanlığın, insan için ayrıcalıklı bir müptelalığın, doğuşunu da beraberinde getirdi. “Okur kimdir, kaç çeşit okur vardır, insan neden ve niçin okur, kitap nasıl okunmalıdır? Okuma teknikleri nelerdir? Yazarın niyeti, metnin niyeti nasıl anlaşılır?” gibi sorulara cevap aranacak, öğrencinin profesyonel bir okuyucu olması yolunda adımlar atılacak.

Kitap ve okuma kelimesi yan yana geldiğinde merak kavramının işin içinde olduğu kendiliğinden anlaşılır. Öğrenciye insanın tarih içinde neleri merak ettiği özellikle kendisi dışındaki dünyayı merak edişinin tarihi anlatılacak. Batı'nın Doğu'yu nasıl merak ettiği, bu merakın sonucu oluşan seyahat literatürü tanıtılacak; paralelinde Doğu'nun Batı'ya dair merakı ve seyahatler anlatılarak oryantalizm ve oksidentalizm ekseninde bilginin toplumsal tarihine eğilinecektir.

Ders İçeriği

- 1. Hafta:** Bilginin Taşınması: Taş, Kil, Kağıt
- 2. Hafta:** Kitabın Kökenleri: Yunan Roma ve İslam'da kitap
- 3. Hafta:** Matbaanın Ortaya Çıkışı, Kitap ve reform,
- 4. Hafta:** Kitap ve Aydınlanma, Sanayi devrimi ve kitap,
- 5. Hafta:** Modernleşme ve Kitap
- 6. Hafta:** Okumanın Tarihi: Okumayı Öğrenmek
- 7. Hafta:** Roman Okumak, Tarihi ve Felsefi Metni Okumak, Gazete Okumak
- 8. Hafta:** Kendini Öteki Üzerinden Anlamak: Seyahat
- 9. Hafta:** Batı'nın Ötekisi Osmanlı'ya Seyahat: Sefirler, Casuslar, Tüccarlar, Keşişler, Bilim Adamlarının Seyahati

10. Hafta: Osmanlı'nın ötekisi Avrupa'ya Seyahat: Sefirler, Bürokratlar, Öğrenciler, Sanayii casusları, Aydınlar, Sultan ve Şehzadelerin Avrupa İzlenimleri

Kaynaklar

Abert Labarre, Kitabın Tarihi, İstanbul1990, İletişim Yayınları

Lucien Febvre, Kitabın Doğuşu, İstanbul

Lucien Febvre,Rönesans İnsanı, 1995 Ankara

Johannes Petersan, İslam Dünyasında Kitabın Tarihi ,İstanbul 2012

Kitap Üzerine Anatomi Dersleri, 1993 İstanbul, Yapıkredi yayınları

Alberto Manguel, Okumanın Tarihi, İstanbul 2004

Peter Burke, Bilginin Toplumsal Tarihi, İstanbul 2006

Winfried Löschburg, Seyahatin Kültür Tarihi, Ankara 1997

Jacop Burchart, İtalya'da Rönesans Kültürü, Ankara 1970

Süraiya Faroqhi, Osmanlılar ve Etrafındaki Dünya, İstanbul, 2007